

Enabel

Investeren in de toekomst

Activiteitenverslag 2023-2024

Caroline Gennez
Minister van Ontwikkelingssamenwerking
en Grootstedenbeleid

Luchtfoto van een wooncomplex
in Kiev.

Investeren in de toekomst en in vrede

De Belgische Internationale Solidariteit maakt de bewuste keuze om daar te gaan waar de noden het hoogst zijn, in de overtuiging dat op die plekken onze potentiële impact het grootst is. En het is ons Belgisch ontwikkelingsagentschap, Enabel, dat deze overtuiging elke dag waarmaakt. Soms in zeer moeilijke omstandigheden.

Want het valt niet te ontkennen: de wereld is er de afgelopen jaren een stuk onstabiel en onveiliger op geworden. De lijst van brandhaarden wordt steeds langer: de oorlog in Oekraïne, staatsgrepen in de Sahel, voortdurend geweld in Oost-Congo, Jemen en Soedan. En nu de ongeziene humanitaire catastrofe in Gaza.

Al deze conflicten hebben elk hun eigen oorzaken. Maar het zijn ongelijkheid en het uitblijven van vooruitgang die samen de perfecte voedingsbodem vormen voor een algemeen gevoel van ongenoegen en toenemende instabiliteit. De klimaatcrisis, die steeds zichtbaarder wordt voor de mensen in het Globale Zuiden, gooit nog eens olie op het vuur. Een gebrek aan degelijk onderwijs, gezondheidszorg en jobs – kortom, een toekomstperspectief – duwt mensen in de armen van extremen. Of in gammele bootjes over de Middellandse Zee.

Dit leidt tot twee belangrijke conclusies: 1) een ongelijke wereld is een onveilige wereld en 2) ontwikkeling en vrede zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Internationale solidariteit moet ons antwoord zijn op de kortzichtigheid,

het eigenbelang en het bruto geweld dat wereldwijd opnieuw in opmars is. Alleen door samen te werken, over de grenzen heen, kunnen we de grote problemen van vandaag – ongelijkheid, migratie, het klimaat, en extremisme – het hoofd bieden. Door te investeren in ieders toekomst, investeren we in onze eigen toekomst én in vrede. En dus ook onze eigen veiligheid.

Enabel is een agentschap dat zijn waarde bewijst in fragiele contexten. Door de nodige flexibiliteit en creativiteit aan de dag te leggen, kan het ook in moeilijke omstandigheden aanwezig blijven. Zoals in de Sahel, waar de bevolking zwaar te lijden heeft onder de klimaatcrisis en terreur. Maar ook in Oekraïne, waar Enabel binnenkort een nieuw kantoor zal openen om bij te dragen aan de wederopbouw van het land.

Naast de vele uitdagingen mogen we niet vergeten om de mooie resultaten van 2023 in de kijker te zetten: in 11 van de 14 partnerlanden (Democratische Republiek Congo, Oeganda, Tanzania, Mozambique, Burkina Faso, Benin, Guinee, Burundi, Rwanda, Senegal en Marokko) zijn nieuwe samenwerkingsprogramma's voorbereid; in vier van die landen zijn de programma's al opgestart (DRC, Tanzania, Mozambique, Oeganda). De talloze programma's en projecten worden in dit jaarverslag uitvoerig beschreven.

In 2023 heb ik de kans gekregen om met eigen ogen te zien hoe de medewerkers van Enabel het verschil maken op het terrein. Of het nu gaat over jonge ondernemers ondersteunen

in Marokko, toegankelijke en kwaliteitsvolle gezondheid- en onderwijsprogramma's uitbouwen in Oeganda, of gemeenschappen helpen zich beter voor te bereiden op stormen en overstromingen in het klimaatgevoelige Mozambique : Enabel bewijst keer op keer dat solidariteit werkt.

Die resultaten gaan trouwens niet onopgemerkt voorbij. Naast de Europese Unie voert Enabel nu ook opdrachten uit voor andere Europese landen, zoals Nederland en Luxemburg, en werkt het samen met private organisaties als de Bill & Melinda Gates Foundation. Het is duidelijk dat de expertise, kennis en ervaring van Enabel tot ver buiten België worden erkend en gewaardeerd. Daar mogen we best trots op zijn.

Ik kan dit voorwoord niet afsluiten zonder alle medewerkers van Enabel, die zich elke dag belangeloos inzetten voor internationale solidariteit, oprecht te bedanken. Het is door hun harde werk en toewijding dat de Belgische ontwikkelingsamenwerking een impact heeft, op het leven van talloze mensen wereldwijd.

2023 was een uitdagend jaar. 2024 zal niet anders zijn. De Belgische Internationale Solidariteit blijft geëngageerd om mensen te ondersteunen om hun eigen leven in hand te nemen en een toekomst uit te bouwen. Ook als het moeilijk wordt. Ik heb er het volste vertrouwen in dat we ook volgend jaar zullen kunnen terugblikken op een hele reeks succesvolle projecten en programma's van Enabel.

Inhoud

Editoriaal	4
Identiteitskaart	6
Operaties	8
Collectieve kracht	10
Organisatie	32

Editoriaal

Jean Van Wetter
CEO

Delphine Moralis
Voorzitster van de raad van bestuur

Upcycling international cooperation

2023: een cruciaal jaar

2023 is een moeilijk jaar geweest, met de oorlog in Oekraïne die zijn tweede jaar inging en, in oktober, het conflict in Gaza dat letterlijk ontplofte, terwijl de klimaatcrisis steeds sneller om zich heen grijpt. En dan hebben we het nog niet over de staatsgrepen in West-Afrika, de voortdurende onrust in Oost-Congo en de migratiecrisis die nooit ver weg is. De geopolitieke situatie is complex en maakt ons werk moeilijk.

Maar deze gebeurtenissen bevestigen ook de relevantie van de strategie die we 4 jaar geleden hebben ontwikkeld en de essentiële rol die we spelen op Belgisch, Europees en internationaal niveau. Samen met onze partners bieden we oplossingen voor deze dringende mondiale uitdagingen. Wij zijn ter plekke aanwezig en wij boeken zichtbaar resultaten. We zijn er trots op dat we in al deze contexten operationeel blijven, met professionele en toegewijde medewerkers die het verschil maken. Want naast de impact van onze operationele projecten, stimuleert alleen al onze aanwezigheid ter plaatse de dialoog. Of zoals de voorzitter van de Europese Raad, Charles Michel, zei, naar aanleiding van onze 25e verjaardag in maart: De teams van Enabel zijn vredebouwers.

Belgisch en Europees agentschap
Tegen deze achtergrond heeft de

Belgische regering ons de opdracht toevertrouwd om in 2023 een steunprogramma voor de wederopbouw van Oekraïne op te starten. Deze keuze komt misschien als een verrassing, gezien onze traditionele verbondenheid met Afrika. Maar deze opdracht past perfect in ons mandaat als belangrijke speler in het internationale beleid van België en de Europese Unie, vooral gezien het huidige Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie en de bijdrage die een agentschap als Enabel kan leveren aan de Europese integratie. We hebben daar een zeer belangrijke rol in de mobilisatie van publieke expertise. Na een identificatieopdracht in september 2023 en politieke ontmoetingen op hoog niveau tijdens het gezamenlijke bezoek van Enabel met minister Gennez en premier De Croo in februari 2024, ronden we de opstart van onze activiteiten met bijzondere steun op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs en energie in Oekraïne af.

Europees en Afrikaans agentschap
In Afrika werken we steeds vaker aan regionale projecten. De uitdagingen waar we voor staan overschrijden immers grenzen. En net zoals Europa zich heeft ontwikkeld door regionale integratie, zijn we overtuigd van de voordelen van het ontwikkelen van regionale benaderingen op het

Afrikaanse continent. We denken in het bijzonder aan onze projecten om de effecten van de klimaatverandering in de Sahel te milderen, de D4D Hub, die digitale integratie in verschillende Afrikaanse landen wil bevorderen, en het MAV+ project, dat Afrika autonoom wil maken op het gebied van vaccinproductie en de beschikbaarheid van medicijnen. Dit laatste project inspireerde het Belgische voorzitterschap van de Europese Raad, dat gezondheid centraal heeft gesteld en het werk van Enabel versterkt met de ondersteuning van de ontwikkeling van pan-Afrikaanse instellingen zoals het Afrikaans Geneesmiddelenbureau (AMA), het Afrikaans Centrum voor ziektebewaking en -preventie (Africa CDC) en het Ontwikkelingsagentschap van de Afrikaanse Unie (AUDA). Er wordt ook gewerkt aan strategische corridors die tot doel hebben landen zonder maritieme toegang te ontsluiten, vooral in de Sahel, efficiënte logistieke corridors te creëren, sociaaleconomische ontwikkeling te stimuleren en regionale integratie te versterken.

Deze nieuwe manier om projecten te concipiëren is al duidelijk zichtbaar in ons kantoor in Brussel, dat een knooppunt is geworden van teams die bestaan uit medewerkers van verschillende nationaliteiten, van verschillende organisaties, uit Europa

“Vrede is geen idee, het is actie.”

Charles Michel

@CharlesMichel - 28/03/2024

In veel Afrikaanse landen – van de Maghreb tot de Grote Meren, in de Sahel en de Golf van Guinee – en nu ook in Oekraïne, zijn de teams van @Enabel_Belgium vredebouwers.

en Afrika. We zijn echt trots op onze stuwende rol in het laten samenwerken van al deze verschillende nationaliteiten. Culturele diversiteit is een bron van creativiteit en innovatie.

Een investering in de toekomst

Al deze projecten tonen hoe relevant de 'Beyond Aid'-paradigmaverschuiving die we in onze strategie nastreven wel is. Internationale samenwerking is een belangrijke politieke kwestie geworden in het licht van de mondiale uitdagingen. Ze moet worden gezien als een investering in onze gemeenschappelijke toekomst, niet als een verplichting tot liefdadigheid. Vanuit de partnerschapslogica hebben we in 2023 verschillende nieuwe initiatieven opgezet, met name rond de ontwikkeling van groene waterstofproductie op het Afrikaanse continent en rond de impact van artificiële intelligentie op gezondheidszorg en onderwijs. Op deze twee gebieden moet alles nog worden uitgevonden en is elk land ter wereld op de een of andere manier in ontwikkeling.

Een nieuwe visie op internationale samenwerking

Met dit in gedachten organiseerden we op 28 maart 2024 een evenement naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van Enabel, getiteld 'Upcycling International Cooperation'. We hebben een aantal 'unusual suspects' uitgenodigd*: een futuroloog uit Nederland, een kritische ondernemer en een jeugdvertegenwoordiger uit

Senegal, een expert in overheidsmanagement uit de Congolesse diaspora en een Chief Innovation Officer uit Benin. Zij inspireerden ons met hun visies op de toekomstige internationale samenwerking. Op je 25e ben je, zoals een van de sprekers zei, jong en oud tegelijk. Jong in de zin dat we nog altijd de durf en het vermogen hebben om te innoveren, en tegelijkertijd oud in de zin dat we wijzer zijn geworden en een zekere volwassenheid hebben bereikt. We hebben de geloofwaardigheid van een internationaal erkende organisatie, met een grote omzet en een gediversifieerde portfolio.

We willen van deze gelegenheid gebruik maken om hulde te brengen aan iedereen die de organisatie de afgelopen 25 jaar heeft opgebouwd. Het is onmogelijk om de toekomst uit te stippelen zonder te begrijpen hoe het er in het verleden aan toe ging. Ooit trokken we op avontuur, met mensen die gedreven het verschil wilden maken om hen heen. Die rebelse geest is nog steeds sterk aanwezig en is, ondanks onze recente groei, nog steeds ons handelsmerk. Ik dank jullie allemaal omdat jullie het aangedurfd hebben om te ondernemen en Enabel hebben gemaakt tot wat het nu is, een organisatie die in Europa, Afrika en het Midden-Oosten erkend wordt om haar knowhow, om haar vermogen om concrete resultaten te bereiken in contexten waar niemand anders aanwezig is, om haar wendbaarheid en haar om ambitie!

In memoriam

Dit activiteitenverslag is opgedragen aan onze collega en vriend Abdallah Nabhan, 33 jaar, en zijn zoon Jamal van 7 jaar, die op 25 april 2024 omkwamen in Gaza tijdens een Israëlisch bombardement op de stad Rafah. Abdallah's 65-jarige vader, zijn 35-jarige broer en zijn 6-jarige nichtje verloren daarbij ook het leven.

Abdallah was een toegewijde en gewaardeerde collega. Hij werkte sinds april 2020 bij Enabel als Business Development Officer voor een Europees project dat kleine ondernemingen in de Gazastrook ondersteunt.

Net als alle andere werknemers van Enabel in Gaza stond Abdallah op de lijst van mensen die Gaza mochten verlaten – een lijst die enkele maanden geleden aan de Israëlische autoriteiten werd bezorgd. Helaas is Abdallah om het leven gekomen voordat hij en zijn gezin Gaza mochten verlaten.

Ons diepste medeleven gaat uit naar zijn familie. We zullen hem erg missen.

Jean Van Wetter

* | Arash Aazami, Karim Sy, Sobel Ngom, Annie Mutamba, Claude Borna.

Identiteitskaart

Enabel, het Belgisch ontwikkelingsagentschap, voert de Belgische gouvernementele samenwerking uit. Het agentschap werkt ook voor andere nationale en internationale opdrachtgevers.

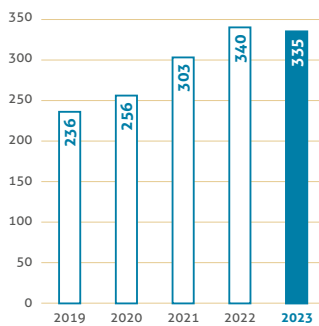
Activiteiten

Volume

+335 miljoen euro

Evolutie

(in miljoenen euro's)

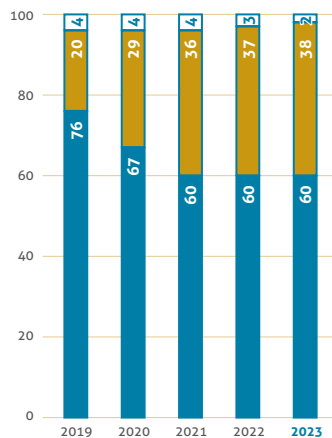
Projecten

200 in uitvoering

Ervaring

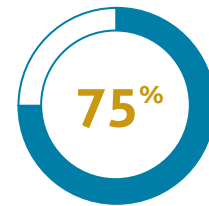
+25 jaar

Uitsplitsing volgens type activiteit (in %)

- Gouvernementele samenwerking
- Andere opdrachtgevers
- Andere opdrachten van openbare dienst

75% van de activiteiten wordt uitgevoerd in een **fragiele context***

* Fragiele context: waar de regering en de overheidsinstellingen niet de middelen of de politieke wil hebben om de veiligheid van de burgers te garanderen, om de publieke zaken efficiënt te beheren en om de armoede te bestrijden.

Geografische uitsplitsing

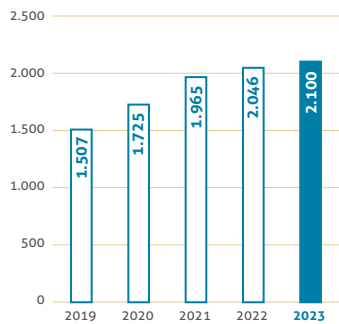
EUR = Europa | MO = Midden-Oosten | ZA = Zuidelijk Afrika

Human resources

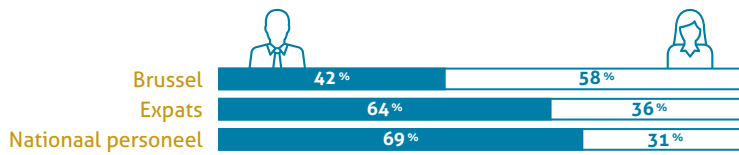
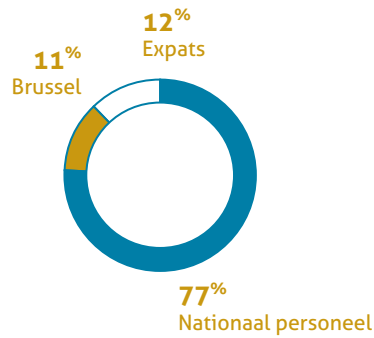
Personeel
2.100

Nationaliteiten
51

Evolutie

Uitsplitsing

Onze genderstrategie is gericht op een beter genderevenwicht onder onze medewerkers.

Operaties

Vorbereiding en start van nieuwe samenwerkingsprogramma's

2023 is een ongezien jaar wat de voorbereiding en de opstart van samenwerkingsprogramma's betreft. België keurt nieuwe samenwerkingsakkoorden goed voor elf van de veertien partnerlanden: voor de Democratische Republiek Congo, Oeganda, Tanzania, Mozambique, Burkina Faso, Benin, Guinee, Burundi, Rwanda, Senegal en Marokko. In totaal zijn die programma's goed voor meer dan 700 miljoen euro over een periode van vijf jaar.

Opstart samenwerkingsprogramma's in vier landen

In vier van deze landen wordt het samenwerkingsprogramma effectief opgestart; in de DR Congo gaat het om liefst 24 projecten voor een totaal van 250 miljoen euro (2023-2027). Verder worden ook de nieuw ondertekende samenwerkingsprogramma's in Oeganda (68 miljoen euro), Mozambique (25 miljoen euro) en Tanzania (25 miljoen euro) opgestart. In de DR Congo wordt gewerkt rond vier pijlers: het versterken en ondersteunen van jongeren, het verbeteren van de toegang tot sociale voorzieningen, een betere voedselzekerheid en de promotie van goed bestuur en mensenrechten. In Oeganda wordt ingezet op beroepsopleiding en waardig werk, en op de toegang tot sociale diensten en lokaal bestuur. In Mozambique ligt de focus op de institutionele versterking van de partners, en de overgang naar een klimaatbestendige en koolstofarme economie. Door de 'Debt for Climate swap' is een extra bedrag van 2,4 miljoen euro toegevoegd aan het samenwerkingsprogramma met Mozambique. Ten slotte worden in Tanzania, en meer bepaald in de regio Kigoma, meisjes en jonge vrouwen (14-29 jaar) in staat gesteld 'waardige jobs te vinden die bijdragen aan het behoud of het herstel van het milieu', zoals omschreven door de Internationale Arbeidsorganisatie. De aandacht gaat daarbij altijd naar kwetsbare gemeenschappen op het platteland en in de steden.

Vorbereiding van samenwerkingsprogramma's in zeven landen

Zeven samenwerkingsprogramma's zijn in 2023 voorbereid en goedgekeurd voor een periode van vier tot vijf jaar. Het betreft de landenprogramma's met

Burkina Faso (34,5 miljoen euro), Benin (40 miljoen), Guinee (34,5 miljoen), Burundi (75 miljoen), Rwanda (95 miljoen), Senegal (40 miljoen), en Marokko (30 miljoen).

Deze samenwerkingsprogramma's beogen een structurele en duurzame verbetering van de levensomstandigheden van kwetsbare groepen in de partnerlanden, vooral jongeren en vrouwen. Zo zijn de prioriteiten van de samenwerkingsprogramma's vooral gericht op duurzame ontwikkeling van de landbouw, voedselzekerheid, toegang tot basisdiensten, gezondheidszorg en onderwijs en seksuele en reproductieve rechten.

Uitdagingen van de lopende programma's in fragiele contexten

Het volume van de 131 lopende projecten in de partnerlanden die op 1 januari 2024 door België worden gefinancierd, bedraagt 1.187 miljoen euro.

De lopende samenwerkingsprogramma's in Niger, de Palestijnse gebieden, de Sahel en Centraal-Afrika worden geconfronteerd met operationele uitdagingen ten gevolge van conflicten en (geo)politieke gebeurtenissen.

In de Sahel loopt het samenwerkingsprogramma in Niger (50 miljoen euro) vertraging op door politieke en sociale spanningen. Na de staatsgreep in Niger eind juli 2023 zijn 2 projecten van Enabel 'on hold' gezet. Het gaat om het zogenaamde 3D-project in Torodi, waarbij de Belgische Defensie, Diplomatie en Ontwikkelingssamenwerking (Development) zouden samenwerken om steun te bieden aan de lokale besturen in Torodi, en over een Europees project ter ondersteuning van een lokale en inclusieve economie gericht op de bescherming en het duurzaam beheer van natuurlijke rijkdommen. De klimaatportefeuille in de Sahel (50 miljoen euro), die het geïntegreerd beheer van de natuurlijke rijkdommen en de duurzame herstelling van de ecosystemen in een gebied van 40.000 ha moet verbeteren, wordt ook geconfronteerd met operationele uitdagingen. Veiligheidsaspecten spelen

hierbij een belangrijke rol. Zo leidde de omschakeling naar een andere regio in Mali tot grote vertraging. Ook de politieke gebeurtenissen in de andere Sahel-landen heeft een impact op de werkzaamheden.

In Centraal-Afrika wordt de uitvoering van de thematische portefeuille rond sociale bescherming (50 miljoen euro) bemoeilijkt door de regionale context. De ambities blijven echter ongewijzigd, met name om de komende jaren minstens 60.000 mensen in Rwanda, DR Congo en Oeganda een betere sociale bescherming te bezorgen en 20.000 werkzoekenden aan waardig werk te helpen.

De werkzaamheden in het kader van de samenwerking in de Palestijnse gebieden (70 miljoen euro) werden ernstig belemmerd door de evenementen die zich vanaf 7 oktober 2023 afspeelden in en rond Gaza. Het programma in Gaza, dat focust op de begeleiding van Palestijnse jongeren in opleiding en tewerkstelling, en op klimaat en milieu, is opgeschort. De spanningen op de Westelijke Jordaanoever en in Jeruzalem bemoeilijken de uitvoering. Zowel in Niger als in de Palestijnse gebieden werd het internationale personeel in de loop van 2023 tijdelijk geëvacueerd.

Nieuwe projecten voor andere opdrachtgevers

In 2023 worden 22 nieuwe contracten en 4 wijzigingen aan bestaande contracten met een totaal budget van meer dan 164 miljoen euro ondertekend met 8 verschillende financiële partners. 3 van deze nieuwe contracten worden ondertekend in partnerschap met andere agentschappen van EU-lidstaten. De doelstelling van het ondernemingsplan rond het totale aantal ondertekende contracten, namelijk 160 miljoen euro voor 2023, wordt behaald.

Het volume van de projecten met Europese en internationale financiële partners die op 1 januari 2024 in uitvoering zijn, bedraagt 656 miljoen euro voor 83 projecten, voornamelijk uitgevoerd in onze partnerlanden.

93,5% van de in 2023 ondertekende financiering voor projecten met Europese en internationale financiële partners is een directe aanvulling op bilaterale programma's. De Team Europe-aanpak blijft een gunstig kader creëren voor het mobiliseren van Europese financiering die rechtstreeks complementair is met

bilaterale portefeuilles en in lijn ligt met de prioriteiten van de Belgische samenwerking. De ondertekening van contracten met Nederland en Luxemburg, die rechtstreeks bijdragen aan onze gouvernementele samenwerkingsprogramma's in Benin, Rwanda en de DR Congo, is daar een concreet voorbeeld van. Tot slot zal Enabel, aansluitend op het Memorandum of Understanding dat België en de Bill & Melinda Gates Foundation hebben ondertekend, een specifiek project voor de versterking van gezondheidssystemen (met bijzondere aandacht voor malaria) uitvoeren in Niger en Burundi.

Sterkere focus op betrokkenheid van de partner en betere kwaliteit

Het nieuwe beheerscontract tussen Enabel en de Belgische overheid, dat inging op 1 januari 2023, heeft de flexibiliteit en de efficiëntie in de voorbereiding van de samenwerkingsprogramma's bevorderd. De partner krijgt een nog prominentere plaats en wordt nog meer betrokken in de strategische en operationele keuzes om de duurzaamheid te garanderen.

Enabel organiseerde de evaluatie van 22 projecten en één programma in 13 verschillende landen, wat inzicht verschaft in de prestaties en richting geeft aan besluitvormingsprocessen. Verschillende evaluaties beoordeelden onze programma's als relevant tot zeer relevant (98%) en effectief (85%). Verbetering is mogelijk op het gebied van efficiëntie (62%) en duurzaamheid (60%). In 2023 introduceerde Enabel een nieuw evaluatiebeleid, dat wordt geïmplementeerd voor alle evaluaties die vanaf 2024 worden uitgevoerd. Dat beleid is een cruciale stap in het versterken van het strategisch leren binnen de organisatie, met een duidelijke ambitie om zowel het nut als de kwaliteit van de evaluaties te verbeteren.

Last but not least wordt een significante toename van de OESO-DAC-gendermarker 1 en 2 in formuleringen gerapporteerd, dat wil zeggen dat gendergelijkheid een belangrijke en weloverwogen doelstelling of zelfs het hoofddoel van het project is. Voor het eerste semester van 2023 kunnen we 41,7% van marker 1 melden en ook het budget dat is toegewezen aan marker 1 en 2 is aanzienlijk toegenomen (60% van de gescreende programma's in vergelijking met 39% voor het eerste semester van 2022).

© Adobe Stock

Collectieve kracht

Op de volgende pagina's presenteren we een selectie artikels waarin we dieper ingaan op een aantal thema's, gebeurtenissen, verwezenlijkingen of ideeën die in 2023 bijzondere aandacht kregen. We kijken terug op een boeiend jaar waarin ook al de kiemen liggen van een op zijn minst even interessante toekomst.

Neem zeker ook een kijkje in de elektronische versie van dit activiteitenverslag voor meer verhalen en getuigenissen uit verschillende landen in Europa, Afrika en het Midden-Oosten.

Vrede en veiligheid

Oekraïne: nieuw land, nieuwe uitdagingen

Oorlog in Europa. Een paar jaar geleden leek zo iets onwaarschijnlijk. Op 24 februari 2022 brak er op het oude continent echter een gewapend conflict uit, op een sinds 1945 ongeziene schaal.

Twee jaar later, terwijl de oorlog Oekraïne verwoest, verhogen veel landen hun inspanningen om de bevolking te steunen en het land weer op te bouwen. België is er één van.

In december 2023 gaf de Belgische regering Enabel de opdracht om een programma te lanceren ter ondersteuning van de wederopbouw in Oekraïne. Naast onze erkende expertise in de 'klassieke' internationale samenwerking, is het onze rol als facilitator en mobilisator van publieke expertise die hiermee wordt benadrukt in een geest van Team Belgium.

In het wederopbouwprogramma, met een budget van 150 miljoen euro over vier jaar, zal Enabel inzetten op gezondheidszorg en sociale bescherming, onderwijs en werkgelegenheid. Er wordt ook bijzondere aandacht besteed aan energie-efficiëntie en groene energie – daarvoor is 20 miljoen euro gereserveerd. De acties zijn vooral gericht op de regio's Tsjernihiv (ten noordoosten van de hoofdstad) en Kiev.

Net als klimaatverandering en sociale ongelijkheid is vrede een mondiale uitdaging die centraal staat in de prioriteiten van Enabel.

De mondiale uitdagingen zijn onderling geconnecteerd, en daarom raken ze ons allemaal. En daarom ook begint Enabel, ondanks zijn traditionele verankering in Afrika en het Midden-Oosten, nu een nieuw hoofdstuk op het Europese continent.

Een gedurfd programma dat, gezien de volatiliteit van de geopolitieke context, uiterst flexibel zal zijn. Gedurfd, maar essentieel want, zoals Albert Camus zei: "Vrede is de enige strijd die de moeite waard is."

Februari-augustus 23

Behoefteanalyse en in kaart brengen van partners

September 23

Prospectie- en verkenningsopdracht

Oktober 23

Goedkeuring door de Ministerraad

December 23

Goedkeuring van de budgettaire enveloppe

2024

Formulering van het programma en opstart van de activiteiten

Vrede en veiligheid

Gezien de instabiliteit van de Sahel is internationale samenwerking essentieel

De afgelopen drie jaar werd de Afrikaanse Sahel-regio geconfronteerd met een golf van staatsgrepen in zeven landen, van Guinee aan de Atlantische Oceaan tot Soedan aan de Rode Zee.

In vijf landen – Mali, Burkina Faso, Guinee, Niger en Gabon – zijn vijf militaire staatsgrepen geslaagd, terwijl in twee andere landen – Tsjaad en Soedan – constitutionele staatsgrepen plaatsvonden.

De uiteenlopende internationale reacties op deze staatsgrepen onderstrepen de complexiteit van de intense regionale en internationale concurrentie tussen de grootmachten.

Afrika is een kruispunt van geopolitieke inhaligheid geworden. De inhaligheid komt vooral uit China en Rusland, die massale desinformatiecampagnes organiseren om het Westen te ondermijnen, maar ook uit de Golfstaten, zoals de Verenigde Arabische Emiraten en Qatar, die over gigantische financiële middelen beschikken.

Verdedigen om beter samen te werken

Europa heeft nog steeds strategische belangen in Afrika, maar zijn invloed is er snel aan het afnemen. Daarom moet de Europese en Belgische samenwerking met Afrika, gebaseerd op een logica van solidariteit, zich aanpassen aan de nieuwe mondiale geopolitieke situatie.

Eenzijds moeten internationale samenwerking en doctrines voor buitenlands beleid hun expertise bundelen en samenwerken. Diplomatie creëert een vreedzaam kader dat bevorderlijk is voor internationale samenwerking en gelijkwaardige partnerschappen.

Aan de andere kant heeft de oorlog in Oekraïne bevestigd wat de meeste landen blijkbaar over het hoofd hebben gezien: Europa moet in staat zijn om elke inmenging van buitenaf te voorkomen en de begroting voor defensie verhogen.

Maar het zou een vergissing zijn om te bezuinigen op ontwikkelingsamenwerking, die partners bijeenbrengt, ten gunste van militaire defensie, die voor veiligheid zorgt. Zonder vrede kan er geen ontwikkeling zijn... en omgekeerd. De geopolitieke context vereist een mondiale aanpak: de vernieuwing van de Europese defensiedoctrine moet hand in hand gaan met de versterking van de instrumenten voor internationale samenwerking – waaronder diplomatie – om de voorwaarden te scheppen voor vrede, veiligheid en vooruitgang. Meer dan ooit moeten we investeren in synergie en complementariteit.

Het nieuwe gezicht van internationale samenwerking

De bovengenoemde staatsgrepen zijn in de ogen van onze democratieën niet te rechtvaardigen. Toch mogen ze er niet toe leiden dat alle samenwerking wordt stopgezet – met het risico dat andere spelers hun autoritaire greep versterken.

Het is van vitaal belang om onze Afrikaanse partners ervan te overtuigen samen te werken om de mondiale uitdagingen aan te pakken, bij te dragen aan het creëren van toegevoegde waarde op het Afrikaanse continent en onze economische banden en internationale partnerschappen te versterken. België, dat vaak gewaardeerd wordt om zijn bescheiden en pragmatische aanpak, moet ernaar streven om het beter te doen. Dat betekent dat we onze acties moeten afstemmen op de prioriteiten die de Afrikaanse staten hebben geformuleerd en dat we de Belgische publieke expertise moeten inzetten om een echte veranderingsdynamiek te creëren. Zo kunnen we internationaal partnerschap zien als een instrument voor duurzame samenwerking.

Sociale bescherming

© Belgium Foreign Affairs, Foreign Trade and Development Cooperation

Een versnelling hoger in de strijd tegen malaria

In een gezamenlijke inspanning om malaria te bestrijden, zijn Enabel, de Bill & Melinda Gates Foundation en Bluesquare een strategisch partnerschap aangegaan. Het doel is hun acties in Niger en Burundi naar een hoger niveau te tillen.

Malaria is en blijft een geduchte vijand die naar schatting 249 miljoen slachtoffers maakte in 2022. Daarbij vielen bijna 608.000 doden te betreuren, voornamelijk in Afrika.

Enabel en zijn partners pakken de onderliggende oorzaken van malaria aan via diverse strategieën. Zo willen ze de toegang tot kwalitatieve gezondheidszorg verbeteren, lokale malaria-activiteiten in de bestaande gezondheidssystemen inbedden, de capaciteit van nationale malariabestrijdingsprogramma's versterken, innovatieve systemen voor malariabewaking en -respons ontwikkelen en de onderzoeksinspanningen rond malaria uitbreiden.

De activiteiten vormen een aanvulling op de lopende Belgische gouvernementele samenwerkingsprogramma's in Burundi en Niger die inzetten op het versterken van de bredere nationale gezondheidssystemen. Dankzij deze synergieën wordt de strijd tegen malaria ingebed in een alomvattende strategie. Daarbij wordt niet alleen gefocust op het bestrijden van de ziekte, maar ook op het verbeteren van de gezondheidszorg als geheel.

In Burundi werken we in de provincies Kirundo en Cibitoke waar we de zorginfrastructuur, de patiëntenzorg en het duurzame beheer van biomedische apparatuur een duwtje in de rug geven.

In Niger zijn onze teams actief in de zuidelijke regio's Dosso en Tillabéri, met als doel het malariabeheer te verbeteren, capaciteit op te bouwen voor andere districten en het nationale programma voor malariabestrijding op centraal niveau te ondersteunen.

Bluesquare, een Belgisch techbedrijf dat ervaring heeft met de verwerking van gezondheidsgegevens, ondersteunt de nationale programma's voor malariabestrijding bij hun ziektebewaking en operationele planning.

Enabel, de Bill & Melinda Gates Foundation en Bluesquare voeren innovatieve oplossingen uit die zijn gebaseerd op een omvattende aanpak. Op die manier willen ze een betekenisvolle en blijvende impact hebben om de strijd tegen malaria in te bedden in robuuste gezondheidssystemen.

Sociale bescherming

Moderniseren, opleiden, zorg verlenen

Al meer dan tien jaar is gezondheidszorg een centraal thema in de samenwerking van Enabel met Burundi. Die samenwerking heeft geresulteerd in de bouw en modernisering van medische infrastructuur, de digitalisering van gezondheidsdiensten, de opleiding van zorgpersoneel en vele andere essentiële initiatieven.

Moderne infrastructuur

Een van de hoogtepunten van het werk was het aanpassen van bestaande gezondheidsvoorzieningen en medische apparatuur aan de geldende normen. Zo zijn maar liefst 66 gezondheidscentra gerenoveerd en is er nu een efficiënte werkwijze om de infrastructuur en de apparatuur te onderhouden.

Het ziekenhuis van Kiganda in de provincie Muramvya verleent uitgebreide gezondheidszorg aan maar liefst 200.000 mensen.

In een land waar de water- en elektriciteitsvoorziening onstabiel is, heeft de samenwerking met de nationale gezondheidsdiensten ervoor gezorgd dat 52 gezondheidscentra nu uitgerust zijn met zonne-energie en dat 28 centra over drinkwatervoorziening beschikken. Onafhankelijke generatoren zorgen er ook voor dat zorgverleners niet gehinderd worden door stroomuitval en in optimale omstandigheden kunnen werken.

Digitalisering, een must voor de volksgezondheid

In een wereld waar digitalisering een must is geworden, kan het risico op een digitale kloof de individuele en collectieve ontwikkeling in het gedrang brengen. De gezondheidssector vormt hierop geen uitzondering. Dankzij transversale initiatieven, ondersteund door België en de Europese Unie, zijn meer dan 60 ziekenhuizen en gezondheidscentra gedigitaliseerd. Daarbij wordt gebruikgemaakt van digitale tools om het middelenbeheer te optimaliseren en de opvolging van patiëntendossiers te verbeteren. Er werd ook een centraal platform opgezet dat alle gezondheidsgegevens samenbrengt.

Gekwalificeerd personeel

Om kwalitatieve gezondheidszorg te kunnen bieden, moeten zorgverleners toegang hebben tot moderne infrastructuur en apparatuur. Maar ze moeten ook over de meest actuele kennis en opleiding beschikken. Met dat in gedachten moest de medische opleiding hervormd worden.

In nauwe samenwerking met het ministerie van Volksgezondheid en Aidsbestrijding is de op vaardigheden gebaseerde opleidingsmethodologie nu op nationaal niveau ingevoerd. Daardoor konden veel artsen en verpleegkundigen worden opgeleid in chirurgie, kon de kwaliteit van de patiëntenzorg verbeterd worden en in sommige centra konden afdelingen voor spoedchirurgie worden opgezet.

© Enabel

“Vroeger was het moeilijk om de gegevens van bloeddonors bij te houden of om een donor te vinden wanneer we zeldzame rhesusfactoren nodig hadden. Nu volstaat het om onze database te raadplegen en de donor te contacteren.”

Ndayiragije Audifax

IT-medewerker bij het Nationale Bloedtransfusiecentrum

Sociale bescherming

© Enabel

© Enabel

Waardig werk voor een betere sociale bescherming

Waardig en volwaardig werk zorgt voor een inkomen en voor sociale en financiële stabiliteit. Een inkomen stelt mensen in staat om zichzelf en hun gezin te onderhouden, waardoor ze minder afhankelijk zijn van sociale bijstand of andere vormen van ondersteuning.

Iemand die werkt, is met andere woorden minder kwetsbaar dan iemand die niet werkt.

Een waardige job is volgens de Internationale Arbeidsorganisatie "productief werk dat een eerlijk inkomen biedt, zekerheid op de werkplek en sociale bescherming voor gezinnen; betere vooruitzichten voor persoonlijke ontwikkeling en sociale integratie; vrijheid voor mensen om hun bezorgdheden te uiten, zich te organiseren en deel te nemen aan de beslissingen die hun leven beïnvloeden; en gelijke kansen en behandeling voor alle vrouwen en mannen."

Jobs – Rechten – Bescherming – Dialoog

In zijn projecten werkt Enabel rond vier assen om te komen tot waardig werk voor iedereen.

In de eerste plaats komt het erop aan om jobs te creëren. Enabel focust daarbij op kleine en middelgrote ondernemingen en werkt op de gehele sector (waardeketen) waartoe ze behoren. Via opleiding en omscholing worden jobzoekers klaargemaakt voor de arbeidsmarkt. En we begeleiden de arbeidsbemiddelingsdiensten om efficiënter te werken en beter in te spelen op de behoeften van de arbeidsmarkt.

De rechten van de werknemers zijn een tweede aandachtspunt. Enabel werkt mee aan het regelgevend kader in de partnerlanden en versterkt de betrokken diensten van bijvoorbeeld de arbeidsinspectie.

Een derde pijler van de werking is de sociale bescherming van de (kwetsbare) werknemer. Via sensibilisering en opleiding wordt hen gewezen op het belang en op de voordelen van een ziekteverzekering.

Het bevorderen van de sociale dialoog ten slotte is een vierde belangrijke pijler van onze werking. Het belang van die dialoog onderstrepen, de betrokken partijen erbij betrekken en de omstandigheden creëren waarin die dialoog tot stand kan komen, dat zijn de belangrijkste aspecten van ons werk.

Nationale en internationale partners

Enabel werkt samen met een hele reeks partners uit verschillende hoeken, die alle over bijzondere expertise beschikken in de verschillende aspecten van waardig werk en sociale bescherming: internationale organisaties zoals ILO, EAC (Oost-Afrikaanse Gemeenschap), vakbonden en ziekenfondsen, arbeidsbemiddelingsdiensten, universiteiten en onderzoekscentra.

© Enabel

Doelgroep: 2 miljoen mensen

Het thematische programma 'Waardig werk en sociale bescherming' van de Belgische internationale samenwerking loopt over 5 jaar en bestrijkt drie landen: DR Congo, Rwanda en Oeganda. In ieder land loopt een project dat gericht is op jongeren en vrouwen tussen 16 en 30 jaar.

Samengevat is het de bedoeling om meer dan 2 miljoen mensen te informeren over arbeidsnormen en de rechten van de werknemers, en over sociale bescherming.

60.000 mensen krijgen een betere sociale bescherming en 30.000 mensen zullen hun rechten op het werk versterkt zien. 20.000 jongeren worden begeleid om een volwaardige job te vinden. Hogere lonen, betere werkomstandigheden, betere sociale bescherming, sterkere overheidsdiensten. En dankzij het feit dat er projecten in drie landen lopen, kan er een waardevolle uitwisseling van ervaring plaatsvinden die nog tijdens de uitvoering van de projecten inspirerend kan zijn om moeilijkheden te omzeilen en kansen nog beter te benutten.

In de DR Congo wordt onder meer samengewerkt met de werkgeversvereniging Fédération des Entreprises du Congo (FEC) en de Office National de l'Emploi (ONEM – nationale dienst voor arbeidsvoorziening). De activiteiten in Kinshasa, Kolwezi en Lubumbashi focussen op vrouwen en jongeren, in de landbouw, het huishoudelijk werk, taxidiensten en de informele mijnbouw (kobalt).

In Oeganda, in Rwenzori en Albertine in het westen van het land, ligt de nadruk op landbouw, met koffie en cacao als belangrijke exportproducten. Daarnaast gaat ook bijzondere aandacht naar het toerisme, dat door de coronacrisis met 60% is gekrompen, en de groene economie, stuk voor stuk sectoren met groot groeipotentieel.

In Rwanda ten slotte (Kigali, Rubavu, Karongi, Rusizi, Nyamasheke) is gekozen voor de mijnbouw, de bouw en de handel, sectoren met groeipotentieel maar waar de arbeidsomstandigheden voor verbetering vatbaar zijn (contracten, veiligheid en gezondheid op het werk, eerlijke verloning, werknemersvertegenwoordiging, sociale zekerheid enz.). Onder meer via collectieve arbeidsovereenkomsten worden de relaties tussen werkgevers en werknemers verbeterd.

Sociale bescherming

Naar eerlijke gezondheidszorg

Krachtige systemen, universele dekking en maatschappelijke participatie

Belgisch Voorzitterschap van de Raad van de EU

In de eerste helft van 2024 is België voorzitter van de Raad van de EU. De Europese Unie promoot al jarenlang de realisatie van de universele gezondheidsdekking en speelt wereldwijd een leidende rol in het versterken van nationale gezondheidssystemen. Mede dankzij de deelname van Enabel aan het Europese MAV+ project, dat Afrika autonoom wil maken op het gebied van vaccinproductie en de beschikbaarheid van geneesmiddelen, heeft België universele gezondheidszorg gekozen als centraal thema voor het Voorzitterschap van de Raad van de EU, onder de titel 'Billijke en tijdige toegang tot gezondheidsproducten en -diensten van goede kwaliteit'.

Een derde van de wereldbevolking heeft geen toegang tot levensnoodzakelijke geneesmiddelen. COVID-19 heeft aangetoond dat niemand veilig is tot iedereen veilig is. Het is een kwestie van tijd voor er een nieuwe pandemie uitbreekt, en de klimaatcrisis zal die mogelijkheid alleen maar versnellen. Sterke en veerkrachtige gezondheidssystemen en een billijke toegang tot geneesmiddelen van goede kwaliteit zijn dus cruciaal om de volgende pandemie het hoofd te kunnen bieden. België promoot het universele recht op gezondheidszorg, inclusief mentale gezondheidszorg, en het recht om toegang te hebben tot gezondheidsproducten en -diensten van goede kwaliteit. Al jarenlang is het recht op gezondheidszorg een kernthema van de Belgische internationale samenwerking.

Op 23 april 2024 organiseert het Belgische voorzitterschap van de Raad van de EU samen met Enabel en BeCause Health de internationale conferentie 'Naar een rechtvaardige gezondheidszorg: krachtige systemen, universele dekking en maatschappelijke participatie.' Meer dan 200 beleidsmakers, academici, experts en vertegenwoordigers van middenveldorganisaties uit Europa en Afrika nemen eraan deel en bespreken er hoe gezondheidssystemen versterkt kunnen worden om de universele gezondheidsdekking te realiseren, en formuleren er beleidsdoelstellingen om de toegang tot een basispakket van gezondheidsdiensten uit te breiden, investeringen in gezondheidsstelsels aan te moedigen en sociale participatie in gezondheidsprocessen te ondersteunen.

Momenteel produceert Afrika slechts 1% van de vaccins die het nodig heeft. MAV+ is een Europees initiatief dat de ambities van de Afrikaanse Unie ondersteunt om een veerkrachtige lokale productie van vaccins en gezondheidsproducten op te zetten. Ook is het de ambitie om het farmaceutische ecosysteem op het hele continent te versterken.

In Senegal en Rwanda werkt Enabel samen met de nationale regelgevende instanties: ARP in Senegal, en de Rwanda Food and Drug Administration in Rwanda. Het doel is om gezondheidsproducten, waaronder de productie van vaccins, volledig te reguleren, de laboratoria voor kwaliteitscontrole te versterken (om het aantal vervalste en ondermaatse gezondheidsproducten terug te dringen) en technisch advies te geven.

Enabel promoot een Team Belgium-aanpak om beide landen te ondersteunen. Dat doen we door de expertise in te zetten van Quamed, universiteiten (ITM Antwerpen, ULB, ULiège...), het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten en Sciensano.

Via een partnerschap met Sciensano profiteert de Rwanda FDA van de expertise van Europese regelgevende agentschappen en van opleidingen van haar personeel. Daarnaast werken Enabel en de teams van MAV+ samen met de University of Rwanda, de ULB en het Instituut voor Tropische Geneeskunde. Het doel van de samenwerking is om de onderzoekscapaciteiten en de onderzoeksethiek te verbeteren en laboratoriumapparatuur te leveren.

Bekijk de video
'Successful partnership:
Sciensano, Rwanda
FDA & Enabel' op YouTube
(in het Engels)

Klimaat

Het energielandschap van morgen

© Adobe Stock

De klimaaturgentie dwingt ons om onze economieën te hertekenen. Daarbij staat de energietransitie centraal in de strijd tegen de klimaatverandering.

Die aanpak omvat zowel aanpassingsmaatregelen – zoals de renovatie van gebouwen of het vergroenen van steden – als mitigatiemaatregelen, om de uitstoot van broeikasgassen te reduceren door duurzame, koolstofarme bronnen te gebruiken.

De energietransitie en de ontwikkeling van oplossingen zoals hernieuwbare energie, energie-efficiëntie, groene waterstof en ontzilting via hernieuwbare energiebronnen bieden een kans voor economische diversificatie. Ze bieden ook uitzicht op innovaties die nodig zijn om de klimaatverandering tegen te gaan.

Energietransitie: de belofte van groene waterstof

Om tegen 2050 klimaatneutraal te worden, lijkt groene waterstof een veelbelovende energiedrager voor energie-intensieve sectoren. Groene waterstof biedt ook perspectieven voor toepassingen die moeilijk koolstofvrij te maken zijn – zoals de staalindustrie, de chemische industrie en het langeafstandsvervoer over zee. In tegenstelling tot grijze waterstof, die wordt geproduceerd uit fossiele brandstoffen, wordt groene waterstof verkregen uit hernieuwbare energiebronnen.

De opkomst van een mondiale waterstofeconomie biedt kansen op lange termijn voor Afrika: door koolstofarme industrialisatie te stimuleren en lokale jobs te creëren, en zo te voorkomen dat de wereldwijde decarbonisatiekloof nog groter wordt.

In Afrika bezuiden de Sahara hebben 600 miljoen mensen nog steeds geen toegang tot energie, terwijl de vraag in de komende 20 jaar naar verwachting zal verviervoudigen. Daar zou de grootschalige ontwikkeling van groene waterstof een dubbele kans bieden: ten eerste de grootschalige inzet van hernieuwbare energiebronnen – waardoor energieonafhankelijkheid wordt vergemakkelijkt – en ten tweede de economische groei van het land door groene industrialisatie.

Dat vooruitzicht is nog belangrijker geworden met de beslissing van de EU om vanaf 2026 een belasting te heffen op geïmporteerde goederen op basis van hun milieu-impact (CBAM – Cross-Border Adjustment Mechanism).

Gezamenlijke Belgische aanpak

België is een internationaal erkende leider in de sector. Veel Belgische bedrijven en instellingen zijn al actief in de waterstofsector. In die context heeft Enabel in 2023 twee rondetafelconferenties over het onderwerp georganiseerd, om na te denken over de rol die ontwikkelingsorganisaties kunnen spelen in de opkomst van deze sector in Afrika. Daarvoor werd een landenanalyse uitgevoerd. Aan de rondetafels namen zowel publieke spelers deel, met de kabinetten van de ministers van Ontwikkelingssamenwerking en Energie, als private spelers, zoals John Cockerill en CMB.TECH.

Als facilitator heeft Enabel vier actiegebieden geïdentificeerd:

- steun aan overheden en instellingen;
- ontwikkeling van het private ecosysteem en koolstofarme industrialisatie;
- versterking van lokale competenties en expertise;
- toegang tot financiering (via de Belgische investeringsmaatschappij BIO-Invest).

De rondetafelgesprekken hebben geleid tot een gemeenschappelijk begrip van de rol van ontwikkelingsorganisaties in de sector. Ze waren ook bevorderlijk voor de validering van concrete acties die in een aantal prioritaire landen, zoals Marokko, Mozambique en Namibië, zijn geïdentificeerd.

Binnen deze dynamiek van verhoogde samenwerking voert Enabel gesprekken met de Europese Unie, de Belgische regering en de private sector, om concrete projecten op te zetten voor een zeer veelbelovende sector.

Klimaat

© Enabel

Het Tanganyika-meer: een bedreigd ecosysteem

Een meer dat 10 miljoen jaar oud is. Er leven meer dan 4.500 dier- en plantensoorten, waarvan bijna de helft alleen hier te vinden is...

Het Tanganyika-meer, op de grens van Burundi, de Democratische Republiek Congo, Tanzania en Zambia, is een uniek ecosysteem. In het gebied rond het meer wonen niet minder dan 13 miljoen mensen, van wie 2 miljoen aan de kusten.

Het meer is een parel van de natuur, maar de uitzonderlijke biodiversiteit wordt ernstig bedreigd door economische activiteiten. Jaarlijks wordt hier ongeveer 200.000 ton vis gevangen, maar ook de demografische druk, de klimaatverandering, de verstedelijking en de vervuiling brengen het evenwicht van het meer in gevaar.

Het Latawama-project (Lake Tanganyika Water Management), gefinancierd door de Europese Unie, werkt aan een duurzame toekomst voor de regio en haar inwoners.

Basis voor een duurzaam beheer

Een systeem om de waterkwaliteit te monitoren is essentieel om het meer op lange termijn duurzaam te beheren. Enabel en de Lake Tanganyika Authority,

die de vier landen rond het meer samenbrengt, hebben een database en een geografisch informatiesysteem opgezet om de waterkwaliteit te meten. De data worden geleverd door vier regionale analyselaboratoria. Die werden opgeknapt en gemoderniseerd door Enabel en zijn gevestigd in Bujumbura (Burundi), Kigoma (Tanzania), Uvira (DRC) en Mpulungu (Zambia).

Dankzij 500.000 euro financiële steun van het Waals Gewest zijn de laboratoria uitgerust met fotovoltaïsche installaties. Zo kunnen de labo's continu draaien ondanks de weinig betrouwbare lokale elektriciteitsvoorziening.

Verwerking van stedelijk afval

Een duurzaam beheerd meer vereist ook een oplossing voor de stedelijke vervuiling. Samen met de overheid hebben we een reeks initiatieven ontwikkeld die zich richten op het beheer van afval en afvalwater in de gebieden rond het meer.

Voor Bujumbura, de grootste stad van Burundi met 1,2 miljoen inwoners, is afvalwaterbeheer een enorme

uitdaging. De waterzuiveringsinstallatie daar is de enige langs de oevers van het meer. Dankzij investeringen van het Latawama-project is de werking van de installatie verbeterd. De installatie speelt een sleutelrol in het milieubeleid van de stad maar ook voor de volksgezondheid, aangezien er in de regio geregeld nog cholera-uitbraken zijn.

Meer dan 1.200 gedetineerden leven in precare omstandigheden in de gevangenis van Uvira, in de Democratische Republiek Congo. Dat leidt tot gezondheidsrisico's en heeft een milieu-impact op het meer. In samenwerking met MONUSCO (de Missie van de Verenigde Naties in Congo) installeerde Enabel er toiletten, douches en wastafels, evenals regenwateropvang- en recyclingsystemen. De toiletten zijn aangesloten op een biovergister die gas levert aan de keukens, die daardoor geen hout hoeven te stoken. Dat verbetert de leefomstandigheden van de gevangenen en verkleint ook de impact van de gevangenis op het milieu en de waterkwaliteit van het meer.

Waterbeheer is een grote uitdaging, maar lang niet de enige: naarmate de bevolking groeit, is er ook meer afval. Gebrek aan financiële middelen weerhoudt steden ervan om deze toestroom in goede banen te leiden. Daarom ondersteunen we de autoriteiten van grote steden langs het meer bij het opstellen en uitvoeren van afvalbeheerplannen.

Cléophas Bizabishaka, vertegenwoordiger van het Burundese agentschap voor stedenbouw, huisvesting en de bouw (OBUHA) en verantwoordelijk voor de waterzuiveringsinstallatie in Bujumbura, legt uit: "De slibdroogbedden van de installatie waren niet meer operationeel. Dankzij het Latawama-project konden we ze herstellen en de efficiëntie van de waterzuiveringsbassins verbeteren. Het project

leverde ook analytische apparatuur en reagentia aan het laboratorium van de waterzuiveringsinstallatie en digitaliseerde het rioleringsnetwerk."

In Kigoma, Tanzania, werken we samen met de gemeente om het afvalbeheer te verbeteren door apparatuur, containers en infrastructuur te leveren om afval in te zamelen, op te slaan en te vervoeren. Er lopen ook sensibiliseringscampagnes in samenwerking met maatschappelijke organisaties. Om gedragsverandering duurzaam te verankeren, heeft Enabel ook de herziening van de regelgeving voor afvalbeheer ondersteund door de taken en de verantwoordelijkheden van de verschillende spelers te verduidelijken, de financiële levensvatbaarheid van het systeem te verzekeren en duurzame praktijken zoals afvalvermindering, sortering aan de bron en compostering te bevorderen.

Nu het Latawama-initiatief ten einde loopt, is de basis gelegd voor een milieumonitoringnetwerk en zijn er talloze gerichte acties uitgevoerd in de steden langs het meer. Maar het laatste woord is nog niet gezegd: dankzij de steun van de Europese Unie zullen onze activiteiten in de regio doorgaan tot 2029. Daardoor kunnen sommige van de genomen initiatieven worden opgeschaald, wordt grensoverschrijdend beheer van het meer aangemoedigd en worden activiteiten in de circulaire economie in de regio bevorderd.

Bekijk de documentaire
'The water of Lake Tanganyika,
an ecosystem under threat'
op YouTube (in het Engels)

"Volksgezondheid gaat hand in hand met de bescherming van het milieu en van het Tanganyika-meer."

Didier Cadelli
Projectleider

Klimaat

© Adobe Stock

Hoe kunnen we onze toekomst financieren?

We worden geconfronteerd met de ene klimaatcrisis na de andere. De noodzaak om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad is nog nooit zo dringend geweest.

De recente conclusies van COP28 sluiten hierbij aan. Ze bevestigen de noodzaak om af te stappen van fossiele brandstoffen en te werken aan duurzame energietransitie. Overstappen op hernieuwbare energiebronnen is niet alleen een voorwaarde om de gevolgen van de klimaatverandering te verzachten. Die overstap maakt het ook mogelijk om andere gerelateerde mondiale uitdagingen aan te pakken, zoals armoede en sociale ongelijkheid.

Een rechtvaardige klimaattransitie is nu een conditio sine qua non om ervoor te zorgen dat onze planeet bewoonbaar blijft. Er is echter meer nodig dan politieke goodwill, namelijk een solide financieel kader en innovatieve financieringsmechanismen op een nooit eerder geziene schaal.

Schuldruil: een nieuwe impuls voor het klimaat

Een innovatief instrument is de 'Debt-for-Climate-swap' die België heeft gebruikt om de energietransitie van Mozambique te ondersteunen: Enabel faciliteerde de onderhandelingen tussen beide landen. Dat leidde tot

de kwijtschelding van een deel van de staatsschuld die Mozambique heeft bij de Belgische staat.

Die ruil bedraagt ongeveer 2,4 miljoen euro. Met dat geld kan Mozambique investeren in projecten waarmee de lokale bevolking zich beter kan beschermen tegen de nadelige gevolgen van de klimaatverandering en de potentiële schade kan beperken.

Enabel werkt samen met de Mozambikaanse overheid om early warning systems voor cyclonen op te zetten in districten die er nog geen hebben. Het zijn goedkope en eenvoudig op te zetten systemen die de gevolgen van een ramp aanzienlijk kunnen beperken omdat ze mensen waarschuwen voor dreigend gevaar.

Ook geïntegreerde ruimtelijke ordening is belangrijk: op die manier kunnen risico's en mogelijkheden van bepaalde gebieden die kwetsbaar zijn voor natuurrampen worden begrepen en in kaart gebracht, en kan bepaalde infrastructuur optimaal worden ingeplant.

De debt-for-climate-swap is een innovatieve oplossing die twee vliegen in één klap slaat: de schuld wordt

© Enabel - Isabel Corthier

© Enabel

verminderd en tegelijk worden extra middelen gemobiliseerd om de klimaatcrisis aan te pakken.

De private sector staat centraal in de klimaattransitie

Overheidsfinanciering is zeker essentieel om de klimaatbestendigheid te versterken, maar de vereiste investeringen zijn zo gigantisch, dat overheidsbegrotingen alleen ontoereikend zijn: officiële ontwikkelingshulp vertegenwoordigt gemiddeld 0,49 % van het totale bruto nationaal inkomen (bni) van de EU-lidstaten, terwijl de totale investering die nodig is voor klimaatmitigatie wordt geschat op 15 % van het bni. Daarom is het nodig dat de private sector erbij wordt betrokken om de financiële middelen te hebben voor de strijd tegen de klimaatverandering.

In Palestina werkt Enabel nauw samen met de private sector om een groene en circulaire economie te stimuleren. Via het Green Palestine-initiatief op de Westelijke Jordaanoever werken onze teams samen met de Union of Stone and Marble Industry en de Palestinian Food & Agriculture Industries Union. In deze sectoren is het de ambitie om afvalbeheer en recycling te verbeteren, de energie-efficiëntie te verhogen en hernieuwbare energie te promoten, en de capaciteit en het bewustzijn binnen deze structuren te verbeteren. Het doel is om een nieuw ecosysteem te creëren van bedrijven die duurzame oplossingen bieden in de groene en circulaire economie, lokale jobs genereren – vooral voor vrouwen – en andere duurzame investeringen aanmoedigen.

In Rwanda werken we samen met de overheid en Rwandese bedrijven om duurzame architectuur te promoten, waarbij lokale bouwmaterialen worden gebruikt. Die aanpak verlaagt de kosten van het

importeren van stedelijke materialen – meestal beton – waarvan de productie ook zeer energieverslindend is. Bovendien stimuleert de aanpak het gebruik van duurzame lokale materialen zoals steen, bamboe of geperforeerde baksteen. Dat draagt bij aan de economie doordat lokale producenten kunnen groeien.

Klimaatfinanciering gaat veel verder dan eenvoudige investeringen om de gevolgen van de klimaatverandering te verminderen: ze vereist een volledige en ondubbelzinnige herziening van het huidige financiële systeem. Van beslissingen over energiesystemen en vaak gebruikte bouwmaterialen, transport en emissies van de landbouwsector, alle financiële stromen moeten convergeren om uiteindelijk onder de 1,5-grad opwarming te blijven.

Door de groene initiatieven van de private sector te ondersteunen, helpen we hun financiële risico's te verminderen, moedigen we verdere private investeringen aan en bevorderen we de opkomst van een groene en duurzame economie. Wordt vervolgd.

Inclusieve groei

© Enabel

© Enabel - Yves Constant Tamomo

Groei? Ja, maar inclusieve groei

De meeste landen blijven economische groei nastreven – maar die komt niet altijd iedereen ten goede. Daarom streeft Enabel liever naar 'inclusieve groei'. Die garandeert de participatie van vrouwen, jongeren en kwetsbare groepen, en houdt ook rekening met het milieu en de normen voor waardig werk.

In 2023 heeft Enabel meer dan 40 projecten uitgevoerd die bijdragen aan inclusieve groei in een 15-tal landen, met een portefeuille ter waarde van 300 miljoen euro. De projecten worden gefinancierd door de Belgische gouvernementele samenwerking of door andere donoren – voornamelijk de Europese Unie.

Enabel ondersteunt ondernemerschap in verschillende stadia, van de oprichting en ontwikkeling van bedrijven tot de groeifase, in een groot aantal verschillende sectoren (landbouw, bouw, veeteelt, digitalisering, energie, innovatie), en in toenemende mate in de groene en circulaire economie. De ondersteunde projecten worden ook uitgevoerd door bevolkingsgroepen die over het algemeen uitgesloten of ondervertegenwoordigd zijn, zoals vrouwen en jongeren.

De rol van kmo's

Inclusieve groei realiseren is een complexe uitdaging die samenwerking en coördinatie vereist tussen overheden, maatschappelijke organisaties, de private sector en internationale organisaties.

Enabel is vooral overtuigd van de sleutelrol die kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) kunnen spelen door innovatief en inclusief ondernemerschap. Daarom

hebben we een specifieke dienst opgericht voor 'ontwikkeling en betrokkenheid van de private sector'.

Drie niveaus van verandering

Enabel werkt op drie niveaus:

- op macroniveau: We verbeteren het bestuur en het regelgevende kader en creëren een gunstige omgeving voor inclusieve economische initiatieven;
- op mesoniveau: We begeleiden de ondersteunende structuren, zodat zij op hun beurt betere diensten kunnen aanbieden. Concreet betekent dit dat we starterscentra en versnellers ondersteunen en samenwerken met sectorfederaties en -verenigingen, maar ook met organisaties die ondernemerschap onder vrouwen en jongeren stimuleren;
- en op microniveau: Enabel hecht veel belang aan het versterken van ondernemers en bedrijven. We zorgen ervoor dat de juiste diensten beschikbaar zijn zodat ze zich kunnen ontwikkelen en hun resultaten kunnen verbeteren. Op die manier worden sociale en economische meerwaarde en jobs gecreëerd.

Vijf projecten die deze aanpak concreet illustreren:

PEM WECCO (Senegal) & PEM N'Zassa (Ivoorkust)
PEM (Projects for Entrepreneurial Mobility) brengt

Belgische bedrijven en kmo's uit Ivoorkust en Senegal samen. Het doel is om private economische partnerschappen tussen deze landen te vergemakkelijken. Enabel financiert zakenreizen en organiseert ontmoetingen in België.

Entreprenea (Guinee)

Entreprenea ondersteunt het ondernemerschap in Guinee in de landbouw, de stedelijke en de groene economie, en specifiek gericht op vrouwen. Het project werkt aan het creëren van kmo's en start-ups en het versterken van hun vaardigheden en concurrentievermogen. Toegang tot financiële diensten en technische en economische ondersteuning staan centraal. Het onderdeel 'groene economie' versterkt de lokale capaciteit in bosbeheer, bevordert de agro-ecologische transitie en ontwikkelt het lokale ecotoerisme. Het project is nu afgerond. Er zijn 7.500 ondernemers (waarvan 56% vrouwen) begeleid en 11.000 jobs gecreëerd.

DigiBoost (Benin)

In Benin heeft Enabel het DigiBoost-project gecoördineerd met als doel de digitale sector te ondersteunen. Het project heeft onder andere geleid tot de oprichting en opleiding van de Women In Tech-gemeenschap in Benin, die vrouwelijke ondernemers en digitale professionals samenbrengt. Het heeft ook de ondersteuningsstructuren voor innovatief ondernemerschap (SAEI) gesteund, via de herstructurering van de incubatie- en versnellingsprogramma's voor Beninse start-ups en de aanschaf van computerapparatuur. Tot nu toe zijn er 300 start-ups 'geïncubeerd' en versneld dankzij meer steun voor maatschappelijke organisaties.

Awa-prijs

De Awa-prijs is gebaseerd op een simpel feit: één op de drie bedrijven wereldwijd is in handen van een vrouw. De meeste zelfstandigen in Afrika ten zuiden van de Sahara zijn vrouwen. Toch botsen vrouwen tegen grotere obstakels bij het ontwikkelen en beheren van hun ondernemersprojecten dan mannen. Elk jaar wordt er een wedstrijd georganiseerd om het werk in de kijker te zetten van vrouwen die met hun bedrijf een positieve impact hebben op hun gemeenschap. Twaalf van hen vallen in de prijzen. In 2024 wordt de Awa-prijs toegekend aan onderneemsters in de groene en circulaire economie.

IncluCities

In Tanzania heeft Enabel in 2023 het project IncluCities gelanceerd. Dat project ondersteunt bedrijven die actief zijn in de groene en circulaire economie (plastic recycling en afvalbeheer). Het doel is om hen te helpen via het ontwikkelen van vaardigheden, toegang tot financiering en opleiding in bedrijfsontwikkeling.

KinEmploi, een springplank voor jongeren in Kinshasa

KinEmploi is een project voor arbeidsmarktintegratie toegespitst op jongeren, vooral vrouwen, in de stad Kinshasa. Het doel is om jonge mensen te helpen bij het vinden van duurzame, kwalitatieve jobs. Dat wil het bereiken via beroepsopleidingen en jobcoaching, incubatie van ondernemers en acceleratie van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen.

Kinshasa is een grootstad met bijna 17 miljoen inwoners. 90% van het gezinskomen komt er uit de informele economie. Bijna 70% van de jongeren tussen de 16 en 24 jaar is werkloos. Toch bieden bepaalde sectoren van de economie van Kinshasa een reëel groeipotentieel en kans op werkgelegenheid.

KinEmploi is een initiatief dat wordt geleid door het Congolese ministerie van Beroepsopleiding en Beroepen. Enabel heeft er een aantal partners in samengebracht, waaronder het Centre de Ressources Mosala, de Federatie van Congolese ondernemingen (FEC), de Nationale dienst voor tewerkstelling (ONEM), het ministerie van Lager, Middelbaar en Technisch Onderwijs (EPST) en Sociale Zaken, het verbond van kleine en middelgrote ondernemingen van Congo (COPEMECO) en incubatie- en opleidingscentra.

In 2023 heeft het programma 600 jongeren begeleid, vooral vrouwen (89%), die een stimulans hebben gekregen om aan het werk te gaan in sleutelsectoren zoals de digitale sector, de horeca, de voedselverwerkende industrie en de fotovoltaïsche sector.

528 talenten onder hen hebben een job in loondienst gevonden of zijn een eigen bedrijf begonnen. Zo genereren ze een inkomen dat boven het minimumloon ligt en zetten ze een belangrijke stap op weg naar financiële onafhankelijkheid en economische vooruitgang.

Innovatie en creativiteit

© Enabel

Baanbrekende innovatieve ontwikkeling

Innovatie zit in het DNA van Enabel: we ondersteunen creatieve ondernemers maar net zo goed moedige initiatiefnemers uit eigen huis, en we doen dat overal ter wereld, in alle sectoren.

Het gaat om de mannen en vrouwen die baanbrekende oplossingen creëren die een echte impact hebben op hun gemeenschappen, hun landen en de wereld. We zijn er trots op dat we hun baanbrekende werk kunnen ondersteunen, van het ontwikkelen van een idee tot toepassing op grote schaal.

Beter, sneller, sterker

Enabel is een standvastige innovatiepartner die vernieuwers technisch en financieel ondersteunt en hun capaciteiten versterkt om innovaties te testen, aan te passen, toe te passen of op grotere schaal uit te rollen. We faciliteren innovatie en verminderen de risico's, versnellen en vergemakkelijken het innovatieproces en verlagen de drempel voor partners om te innoveren.

In 2023 rondde Enabel het e-TAMKEEN-programma af. Met 3,5 miljoen euro hielp Enabel de Marokkaanse overheidsadministratie vier jaar bij de digitale transformatie. We gingen een partnerschap aan met het

ministerie van Digitale Transformatie en Administratieve Hervorming om de digitale vaardigheden van ambtenaren te versterken en innovatie te stimuleren bij de centrale en lokale overheden.

Enabel was medeorganisator van de tweede editie van Idarathon, een hackathon voor en door ambtenaren om belangrijke uitdagingen aan te pakken en de publieke dienstverlening te verbeteren. Dit leidde tot een digitaal platform dat werkzoekenden koppelt aan vacatures in de landbouwsector (met het ministerie van Landbouw), een meertalige mobiele applicatie die burgers helpt om administratieve procedures beter te begrijpen (met het Agentschap voor Digitale Ontwikkeling) en een dataplatform dat zorgt voor een transparante en veilige verkoop van tweedehands auto's (met het ministerie van Digitale Transformatie).

De eindgebruiker op de eerste plaats

Via het PRISMA-project, gefinancierd door het

DeSIRA-programma van de EU, ondersteunt Enabel lokale innovatielabs om de voedselveiligheid in de melkproductie in Mali en Niger te verbeteren.

Samen met lokale en internationale partners zetten we innovatielabs op in de hele waardeketen (bijv. op de melkinzamelingspunten, in een minimelkerij of op het niveau van veterinaire diensten). In deze 'laboratoria' komen de belangrijkste betrokkenen uit de waardeketen samen om lokale oplossingen te identificeren, ontwerpen en testen in antwoord op de uitdagingen op het gebied van voedselveiligheid, waaronder de overdracht van Brucellose en TBC.

Een vertegenwoordiger van FENALAIT, de nationale federatie van melkproducenten in Mali, zegt dat de PRISMA-aanpak vergeleken met vroeger een radicale verschuiving teweegbracht in de relatie tussen donor en ontvanger. "Adviseurs en onderzoekers zijn gekomen en gegaan, maar voor het eerst zijn wij, de lokale producenten, actief betrokken bij een project, van begin tot eind, en werken we samen met onze Europese partners om innovatieve oplossingen te creëren voor de problemen in onze sector."

De vinger aan de pols houden

Technologieën zoals kunstmatige intelligentie kunnen de internationale samenwerking verstoren. Hoe kunnen we de kracht van AI inzetten ten behoeve van gemeenschappen wereldwijd? In februari 2024 organiseerde Enabel samen met het Estse Centrum voor Internationale Ontwikkeling, het Tony Blair Institute en Expertise France een evenement op hoog niveau, waarbij ongeveer 100 deskundigen uit de EU en Afrika in Brussel bijeenkwamen om de mogelijkheden van AI voor internationale samenwerking te verkennen.

Het event toonde dat een mensgerichte, op samenwerking gebaseerde en inclusieve benadering van AI belangrijk is met aandacht voor de langetermijnevolgen voor banen, de noodzaak van bij- en omscholing en de behoefte aan strategische partnerschappen tussen Europa en Afrika.

Belgische innovatie-expertise mobiliseren

Enabel boort het rijke en levendige Belgische innovatie-ecosysteem aan om peer-learning, uitwisselingen en ondersteuning tussen experts en vernieuwers te bevorderen en nieuwe wegen in te slaan.

In Rwanda faciliteerde Enabel een samenwerking tussen het Vlaamse industriële onderzoeksbureau VITO en zijn Rwandese tegenhanger NIRDA om innovatie en ondernemerschap in de opkomende sector van de

circulaire bouw te stimuleren. Door professionals in de bouwsector op te leiden, start-ups te ondersteunen en richtlijnen over circulariteit op te stellen, geven VITO en NIRDA een impuls aan bouwmaterialen die gemaakt zijn van lokale grondstoffen zoals bamboe of klei als alternatieven voor materialen zoals staal, hout of beton die op het klimaat wegen. Samen met Ondernemers voor Ondernemers en Embuild, de Belgische federatie van de bouwsector, werden studiebezoeken voor Belgische en Rwandese ondernemers georganiseerd, zowel naar Rwanda als naar België, wat leidde tot inspirerend lessen en netwerken op lange termijn. Als kers op de taart hebben VITO en NIRDA (Rwanda's Nationaal Agentschap voor Industrieel Onderzoek en Ontwikkeling) een overeenkomst getekend voor langdurige samenwerking in de sector.

Een innovatiecultuur stimuleren

Enabel wordt steeds meer erkend als pionier in de ontwikkelingssector. In 2022 ging de OESO een samenwerking aan met Enabel om innovatie te stimuleren via portfoliomanagement. In 2023 won ons Oegandese team de eerste Penguin Award op de inaugurele Federal Innovation Awards, een erkenning voor uitzonderlijke prestaties in de Belgische publieke sector.

Maar we zijn niet zelfgenoegzaam. We blijven hard werken om de organisatie klaar te stomen voor de toekomst en de rol van Enabel als geloofwaardige en invloedrijke innovatiepartner te versterken.

Lees het artikel
'Circulair bouwen in Rwanda:
van pilootproject naar
strategisch partnerschap'
op Vito.be

Innovatie en creativiteit

© Enabel

Kunst voor stadsontwikkeling

Kunst en cultuur zijn levensnoodzakelijk voor een gezonde stadsontwikkeling. Ze zijn een verrijking voor het sociale leven, versterken het samenhangingsgevoel en geven de lokale creatieve economie een boost.

De prognose is dat tegen 2050 70% van de wereldbevolking in steden zal wonen. In dat licht is het aanmoedigen van cultuur en creativiteit een welkom hulpmiddel om dynamische en inclusieve steden te smeden.

In de steden Rubavu, Musanze en Rwamagana in Rwanda werkt Enabel samen met de lokale overheden aan oplossingen voor duurzame stadsplanning. Daarbij is de participatie van de bevolking cruciaal. In Musanze, een stadje in het noorden van het land en toegangspoort tot het beroemde Virunga-park, kon de recente renovatie van het jeugdcentrum op heel wat belangstelling rekenen. Het centrum is gebouwd met lokale materialen en bevat opleidingslokalen, een Fablab*, een bibliotheek, studio's voor kunstenaars en IT-diensten, maar ook sportfaciliteiten voor liefhebbers van basketbal, volleybal en handbal.

Het centrale idee van het project is om jonge mensen in de regio te empoweren en hen te ondersteunen in hun zoektocht naar hun eigen weg. Daarom is het jeugdcentrum ontworpen als een hub voor ondernemerschap en het verkennen van vaardigheden. Jongeren kunnen er hun talent ontwikkelen in een reeks

sporten en kunsten en kunnen daar op een creatieve manier mee aan de slag gaan.

Maar niet alleen het gerenoveerde centrum kreeg alle aandacht. Bij de opening waren alle blikken ook gevestigd op een 4 meter hoog houten standbeeld dat midden op de binnenplaats prijkt: een CosmoGolem. Het standbeeld is gebouwd door lokale kunstenaars en gebaseerd op een origineel idee van Belgisch kunstenaar Koen Vanmechelen. Het staat symbool voor hoop, geloof in de toekomst en diversiteit.

Ondertussen zijn er al meer dan 40 CosmoGolems over de hele wereld: in België, Nederland, India, Ecuador, Peru, Chili, Tanzania, Polen, Zimbabwe, Mexico...

Dergelijke initiatieven illustreren hoe kunst niet alleen stedelijke ruimtes nieuw leven kan inblazen, maar ook jongere generaties sleutels kan aanreiken om hun toekomst te verkennen. Symbolen zoals de CosmoGolem herinneren ons eraan hoe belangrijk het is om artistieke expressie te waarderen en om een meer inclusieve toekomst in steden over de hele wereld te bevorderen.

* | Fablab staat voor Fabrication Laboratory. Het is een werkplaats waar mensen computerondersteund gereedschap kunnen gebruiken om voorwerpen te vervaardigen.

“We hebben de CosmoGolem gemaakt van duurzaam maar vergankelijk materiaal. Als je er geen zorg voor draagt, vergaat de Cosmogolem. En dat is goed. Mensen moeten ervan houden, want als je ervan houdt, dan draag je er zorg voor.”

Koen Vanmechelen

© Enabel

© Enabel

Innovatie en creativiteit

Creatieve ondernemers

Het project 'Guinée Créative', dat in 2021 van start ging, wil de opkomst van de creatieve economie in Guinee ondersteunen door kennisoverdracht, en door jobs en bedrijven te creëren in de mode, de designwereld en de audiovisuele sector.

Het project, gefinancierd door de Europese Unie, wordt uitgevoerd langs de as Conakry-Kindia-Mamou. Het heeft er meer dan 190 ondernemers ondersteund, 50 bedrijven uit de informele economie gehaald en 110 banen gecreëerd. De omzet van de ondersteunde bedrijven steeg gemiddeld met 70%.

Van lokaal tot pop-up

Het project heeft samengewerkt met het Office National de Promotion de l'Artisanat (ONPA) van Guinee om het eerste officiële label voor de Léppi te lanceren, de typische stof van Guinee. Het label is geregistreerd bij de Afrikaanse Organisatie voor Intellectueel Eigendom (OAPI) en wacht nog op goedkeuring. Het garandeert de kwaliteit en de authenticiteit van de Léppi. Het label is een stimulans voor de lokale productie, biedt kansen voor ambachtslieden en positioneert de Léppi als een hoogwaardig ambachtelijk product op het internationale toneel. 50 producenten zijn al opgenomen in het erkenningsproces, waarvan 76% aan de eisen voldoet. Het project heeft onder dezelfde naam 'Guinée Créative'

een ontmoetingsplaats en expositieruimte gecreëerd, een etalage voor Guinese talenten. In drie maanden tijd verwelkomde het initiatief meer dan 10.000 bezoekers, stimuleerde het de vaardigheden van 120 ondernemers en toonde het werk van 31 modeontwerpers in een pop-up store. De ruimte functioneert nu onafhankelijk, onder privébeheer.

Op weg naar ondernemerschap

Guinée Créative is een van de vijf Enabel-projecten in Guinee die het ondernemerschap stimuleert. De Europese financiering werd geïntegreerd in het bredere Entreprena-project, dat zich richt op inclusieve en duurzame groei en gefinancierd is door België. Met 8000 ondersteunde ondernemers heeft dit project de resultaten van Guinese micro-, kleine en middelgrote ondernemingen verbeterd, evenals de toegang tot financiële diensten, en een omgeving gecreëerd die bevorderlijk is voor inclusieve economische ontwikkeling. Deze inspanningen zullen tot 2027 worden voortgezet in het kader van het samenwerkingsprogramma tussen Guinee en België.

© Enabel

De Guinese Léppi

De Léppi, oorspronkelijk uit Midden-Guinee, is een stof die symbool staat voor de Guinese identiteit. Ze is het resultaat van voorouderlijke knowhow en wordt verwerkt in talrijke kledingstukken, accessoires en decoratieve voorwerpen. Ze onderscheidt zich door haar geometrische patronen, vaak blauw, op natuurlijke wijze geleverd met lokale planten. De Léppi is een belangrijke bron van inkomsten voor Guinese ambachtslieden. Zij verkopen de stof op lokale en internationale markten.

Interview

Het Practitioners' Network

Een stem met ervaring aan de Europese tafel van internationale partnerschappen.

Nicolas Stoetzel
Deputy Head of Unit bij DG INTPA
van de Europese Commissie

Het Practitioners' Network for European Development Cooperation werd opgericht in 2007. Het is een open platform voor uitwisseling, coördinatie en harmonisatie tussen Europese organisaties voor ontwikkelingssamenwerking. De 25 leden uit 19 Europese lidstaten gebruiken het platform om hun ervaring te delen en na te denken over gezamenlijke inspanningen bij het uitvoeren van ontwikkelingsprojecten.

Het netwerk geeft feedback over het Europese beleid voor internationale samenwerking vanuit een praktijkperspectief. Zo draagt het bij aan de samenhang en complementariteit van de Europese inspanningen voor ontwikkelingsamenwerking. Het netwerk stimuleert een geïntegreerde, pluralistische, innovatieve, pragmatische en efficiënte aanpak bij de uitvoering van Europese internationale samenwerkingsprogramma's.

Nicolas Stoetzel, Deputy Head of Unit bij DG INTPA van de Europese Commissie, geeft zijn mening over de toegevoegde waarde van het netwerk voor het Europese beleid voor internationale partnerschappen.

"Onze Unit is verantwoordelijk voor de coördinatie van de Team Europe-aanpak en de Global Gateway-strategie. Daarom wisselen we regelmatig van gedachten met de lidstaten en hebben we ook contact met het Practitioners' Network. In mijn werk houd ik me al bijna 10 jaar bezig met het Practitioners' Network."

Hoe zou u de relevantie van het Practitioners' Network voor de Europese Commissie omschrijven?

"Het Practitioners' Network speelt een zeer belangrijke rol in de Europese ontwikkelingsarchitectuur. Het laat een

gezamenlijke stem horen en stimuleert zo de Team Europe-aanpak. In feite belichaamt het de Team Europe-aanpak lang voordat die term zelfs maar bestond. Bij mijn weten was het de eerste structuur die verschillende actoren uit verschillende lidstaten samenbracht om beter te coördineren en samen te werken. Het was de eerste in zijn soort.

Het is een geloofwaardig platform voor informele uitwisselingen over verschillende aspecten, waaronder projectuitvoering, technische bijstand, expertise van de publieke sector, betrokkenheid met de private sector. We stellen het erg op prijs dat de uitwisselingen eerlijk en open zijn en dat de feedback over ons beleid en onze prioriteiten eerlijk is. Het Practitioners' Network is een waardevol klankbord.

Ik denk dat het Practitioners' Network ervoor zorgt dat de afzonderlijke agentschappen een plaats hebben aan de tafel, ook bij belangrijke evenementen zoals het Global Gateway Forum. We rekenen op het netwerk om de kennis en ideeën te verspreiden onder andere leden, wat ons werk bij de Commissie ook gemakkelijker maakt. Het netwerk is nuttig omdat het helpt om de expertise van de individuele leden te promoten en het stelt de leden in staat om samen te werken in multi-partnerovereenkomsten."

Hoe zou u het Practitioners' Network voorstellen aan mogelijke toekomstige leden?

"Door lid te worden van het Practitioners' Network krijg je een soort bevoorrechte toegang tot de Europese Commissie, want als we agentschappen van lidstaten ontmoeten, is dat meestal via het netwerk. En het netwerk is ook vaak 'als eerste op de

hoogte'. We maken immers contact met het Practitioners' Network om te informeren over nieuws en updates over bijvoorbeeld Team Europe en de Global Gateway. En door lid te worden van het netwerk kun je profiteren van alle ervaring van de andere leden."

Hoe ziet u de toekomst van het Practitioners' Network en de rol van een agentschap als Enabel?

"Enabel speelt een zeer actieve rol in het Practitioners' Network. Het is een van de belangrijkste ontwikkelingsorganisaties van de lidstaten. Enabel speelt een sleutelrol in enkele zeer belangrijke Europese initiatieven, zoals het gezondheidsprogramma MAV+, dat een vlaggenschip van de Global Gateway is.

Een belangrijk aspect dat in de toekomst verder moet worden ontwikkeld, is de nauwere samenwerking tussen uitvoerende agentschappen en instellingen voor ontwikkelingsfinanciering. De gezamenlijke verklaring van de verschillende netwerken was echt een mijlpaal. Ik ben benieuwd hoe een nauwere samenwerking tussen Enabel en de Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden BIO werkelijkheid kan worden.

Wij gaan ervan uit dat de Global Gateway een blijver is. Ik denk dat deze transitie in de ontwikkelingsamenwerking zich zal doorzetten. Deze trend van meer interactie tussen technische samenwerking en toenadering tot de private sector zal worden bevestigd. En dat zal ook belangrijk zijn voor Enabel, om zich ook in dat opzicht te positioneren en te laten zien hoe het de expertise kan inbrengen die het in huis heeft."

Organisatie

NV van publiek recht

Enabel is een naamloze vennootschap van publiek recht met sociaal oogmerk, opgericht bij de wet van 16 november 2017 tot wijziging van de naam van Belgische Technische Coöperatie en tot vaststelling van de opdrachten en de werking van Enabel, Belgisch ontwikkelingsagentschap. De Belgische Staat is de enige aandeelhouder en wordt op de algemene vergadering vertegenwoordigd door de minister van Ontwikkelingssamenwerking.

Enabel voert de Belgische gouvernementele samenwerking uit. Het agentschap gaat ook actief op zoek naar opdrachten voor andere financiële partners, die het Belgische buitenlandse beleid versterken. Enabel kan ook initiatieven van Belgische federale instanties op het vlak van internationale samenwerking uitvoeren en coördineren. Op die manier is Enabel de interface tussen Belgische openbare instellingen en Belgische of buitenlandse donoren voor acties op het gebied van internationale ontwikkeling, bij voorkeur in lage- en middeninkomenslanden.

Bestuursorganen

Algemene vergadering

De minister van Ontwikkelingssamenwerking vertegenwoordigt de federale Staat op de algemene vergadering. In 2023 vindt de algemene vergadering plaats op 28 maart. Op 11 december vindt er een buitengewone algemene vergadering plaats.

Raad van bestuur

De raad van bestuur is samengesteld uit leden die een nuttige en aantoonbare ervaring hebben op het vlak van internationale ontwikkeling, ontwikkelingsamenwerking en bedrijfsbeheer. De leden van de raad van bestuur worden voor een hernieuwbare termijn van vier jaar benoemd. In 2023 komt de raad van bestuur 9 keer samen, in de volgende samenstelling: Delphine Moralis (voorzitster), Caroline Amrom, Karla Basselier, Brigitte Boone, Alain Coheur, Farah Dehon, Amélie Derbaudrenghien, Patrick Develtere, Guido Gryseels, Patrick Itschert, Louise Ringuet, Bart Staes.

Algemeen directeur

De algemeen directeur is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van Enabel. Hij of zij wordt benoemd door de raad van bestuur voor een hernieuwbaar mandaat van zes jaar.

Directiecomité

De raad van bestuur benoemt, op voordracht van de algemeen directeur, de leden van het directiecomité voor een hernieuwbare termijn van zes jaar.

Samenstelling:

- Jean Van Wetter (Algemeen directeur)
- Martine Brisse (Directeur HR). Het mandaat van Martine Brisse eindigt op 28 februari 2023 en wordt niet verlengd.
- Khady Thiam (Directeur People & Talent). Khady Thiam volgt Martine Brisse op en treedt in dienst op 10 april 2023.
- Sven Huysen (Directeur Operaties)
- Danny Verspreet (Directeur Financiën & IT)
- Liana Hoornweg (Directeur Sectorale en Thematische Expertise). Liana Hoornweg biedt op 22 december 2022 haar ontslag aan. Haar arbeidsovereenkomst loopt af op 28 februari 2023.
- Evelien Masschelein (Directeur Expertise & Think). Evelien Masschelein volgt Liana Hoornweg op en treedt in dienst op 1 januari 2024.

In 2023 vergadert het directiecomité 19 keer.

Controleorganen

- Regeringscommissarissen (Ontwikkelingssamenwerking & Begroting)
- College van commissarissen (Rekenhof & Bedrijfsrevisoren)
- Interne audit

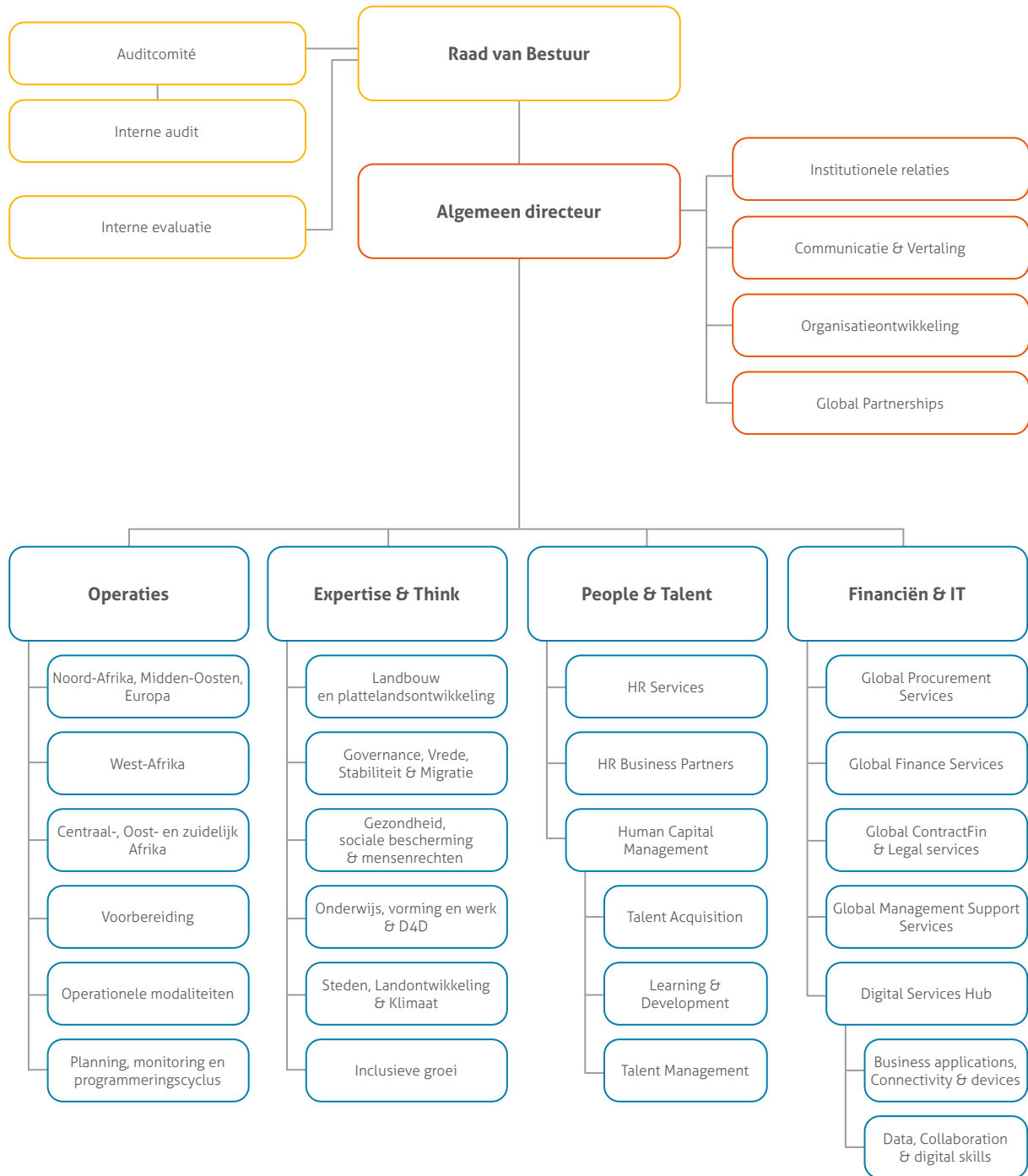
Integriteit

Elke dag opnieuw moeten we het vertrouwen verdienen van onze financiële partners, van de partnerlanden en de bevolking waarvoor we ons inzetten. Vertrouwen verdien je niet door woorden alleen. Je verdient het door je op een onberispelijke manier te gedragen, en de regels voor onberispelijk gedrag en beroepsernst in acht te nemen. De waarden die aan de basis liggen van wat we doen zijn respect, integriteit, engagement en verantwoordelijkheidszin.

De gedragscode van Enabel vormt de hoeksteen van het engagement van onze organisatie op ethisch vlak. Ze moet alle medewerkers van Enabel ertoe aanzetten om zich overal ter wereld, vaak in moeilijk omstandigheden, ethisch en verantwoordelijk te gedragen. Bovendien kunnen de communicatie en promotie van deze code bij onze partners en leveranciers duidelijk maken op welke waarden onze relaties gebouwd zijn.

Enabel heeft, net als de andere actoren van de Belgische internationale samenwerking, in 2018 een integriteitscharter ondertekend. Daarin verbinden zij zich ertoe een kader op te zetten om het risico op integriteitsschendingen te verminderen en om incidenten op een adequate manier te behandelen.

Organigram

Financiën

Balans (euro)

Activa	31/12/2023	%	31/12/2022	%
Vaste activa	2.525.925	0,9 %	1.917.419	0,7 %
Vorderingen > 1 jaar	48.579.547	17,6 %	47.514.097	17,8 %
Subtotaal	51.105.472	18,5 %	49.431.517	18,5 %
Vorderingen ≤ 1 jaar	55.997.444	20,3 %	73.355.685	27,5 %
Geldbeleggingen	148.518.233	53,8 %	0	0,0 %
Liquide Middelen	10.177.744	3,7 %	129.525.352	48,5 %
Overlopende rekeningen	10.041.703	3,6 %	14.546.490	5,5 %
Totaal van de activa	275.840.595	100 %	266.859.044	100 %
Passiva	31/12/2023	%	31/12/2022	%
Eigen vermogen	20.436.350	7,4 %	20.493.410	7,7 %
Voorzieningen en uitgestelde belastingen > 1 jaar	2.087.389	0,8 %	3.488.978	1,3 %
Subtotaal	22.523.740	8,2 %	23.982.388	9,0 %
Schulden > 1 jaar	48.579.547	17,6 %	47.514.097	17,8 %
Voorzieningen en uitgestelde belastingen ≤ 1 jaar	0	0,0 %	0	0,0 %
Schulden ≤ 1 jaar	203.729.365	73,9 %	194.179.941	72,8 %
Overlopende rekeningen	1.007.943	0,4 %	1.182.618	0,4 %
Totaal van de passiva	275.840.595	100 %	266.859.044	100 %

Resultatenrekening

	31/12/2023	31/12/2022
Bedrijfsopbrengsten	335.234.637	340.719.039
Omzet	310.873.740	315.255.097
Andere bedrijfsopbrengsten	23.176.740	24.611.180
Niet-recurrente bedrijfsopbrengsten	1.184.157	852.762
Bedrijfskosten	339.017.240	339.021.029
Aankopen	59.486.994	49.646.246
Diensten en diverse goederen	203.637.145	215.468.662
Personeelskosten	72.994.874	68.050.360
Afschrijvingen	2.592.417	1.890.266
Waardevermindering vlottende activa		0
Voorzieningen risico's & kosten	-1.401.589	2.871.014
Andere bedrijfskosten	1.610.672	442.102
Niet-recurrente bedrijfskosten	96.727	652.379
Bedrijfsresultaat	-3.782.604	1.698.010
Financiële kosten	-2.621.993	-2.909.197
Financiële opbrengsten	6.347.537	1.380.430
Financieel resultaat	3.725.544	-1.528.767
Resultaat van het boekjaar voor belasting	-57.059	169.243
Onttrekking aan / overboeking van de uitgestelde belastingen		
Belastingen op het resultaat		
Resultaat van het boekjaar	-57.059	169.243
Onttrekking aan / overboeking van de belastingvrije reserves		
Te bestemmen resultaat van het boekjaar	-57.059	169.243

Bezoek van de koning

Op 24 april 2024 bracht ZKH Koning Filip een officieel bezoek aan de kantoren van Enabel in Brussel.

Hij maakte van de gelegenheid gebruik om de complexe geopolitieke kwesties te bespreken die een invloed hebben op de activiteiten van Enabel. Zo kwamen de klimaatcrisis, de conflicten in Oekraïne en Gaza, de onrust in Oost-Congo en de uitdagingen van migratie aan bod. De Koning nam deel aan een rondetafelgesprek over de samenwerking met de Democratische Republiek Congo en kreeg een presentatie van onze acties voor jongeren, ondernemerschap en sociale bescherming die we daar uitvoeren.

Hij voerde ook een gesprek met collega's die Gaza hebben kunnen verlaten. Tot slot werd de opstart van onze activiteiten in Oekraïne besproken, waar Enabel een wederopbouwprogramma zal uitvoeren.

© Enabel

Colofon

Belgisch ontwikkelingsagentschap

Hoogstraat 147 - 1000 Brussel
België
T +32 2 505 37 00
info@enabel.be

Verantwoordelijke uitgever:
Jean Van Wetter, Algemeen directeur

Samenstelling en layout: Enabel
Coverfoto: © Enabel - YAGA

enabel.be
open.enabel.be

Volg ons via:

Overname van inhoud uit deze publicatie is toegestaan mits bronvermelding.

Gepubliceerd in het Nederlands, Frans en Engels.

Mei 2024

Het activiteitenverslag 2023-2024 is via deze QR-code ook beschikbaar in tablet- en smartphonevriendelijke elektronische vorm.

Schrijf je in op onze maandelijkse nieuwsbrief

Belgisch ontwikkelingsagentschap
Hoogstraat 147 - 1000 Brussel
T +32 2 505 37 00
info@enabel.be
enabel.be

België
partner in ontwikkeling